

**КАФЕДРА ОРКЕСТРОВИХ ДУХОВИХ ТА УДАРНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ
КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОРКЕСТРОВИХ СТРУННИХ ІНСТРУМЕНТІВ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ЕСТРАДИ ТА ДЖАЗУ**

СИЛАБУС

з дисципліни «**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН**»

Освітній рівень	Перший (бакалаврський) рівень	Курс	I
Ступінь освіти	Бакалавр	Семестр	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	ECTS	4
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Аудиторних годин	64
Освітньо-професійна програма	Оркестрова майстерність	Лекції	32
		Семінари	32
		Практичні	-
		Індивідуальні	-
		Самостійна робота	56
		Семестровий контроль	Екзамен: 2

Інформація про викладачів

ПІБ, посада	Дубка Олександр Сергійович
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/orchestral-wind-and-percussion/Dubka_2022.pdf
E-mail	wyrkfagotissimo@gmail.com ;

ПІБ, посада	Гайденко Анатолій Павлович, професор;
--------------------	---------------------------------------

Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Gajdenko_2022.pdf
e-mail	anathaidenko@gmail.com

ПШБ, посада	Костогриз Сергій Олександрович, доцент.
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Kostogryz.pdf
e-mail	sergukrinternet@ukr.net

ПШБ, посада	Литовченко Віра Сергіївна, викладач
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/orchestral-string-instruments/Litovchenko.pdf
e-mail	vera_violini1@ukr.net

ПШБ, посада	Чуриков Віктор Васильович, професор
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/art-of-pop-and-jazz/Churikov.pdf
e-mail	Vizity2016@gmail.com

ПШБ, посада	Откидач Володимир Миколайович, професор
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/art-of-pop-and-jazz/Otkydach.pdf
e-mail	otkydach1948@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Оркестрова майстерність» підготовки бакалавра та навчального плану, згідно до вимогам Європейської кредитно-трансферної системи. Силабус визначає обсяг знань здобувачів освіти відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритму вивчення дисципліни «Методика викладання спеціальних дисциплін»; необхідне методичне забезпечення; складові та технологію оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти.

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка здобувачів вищої освіти як до професійної виконавської так і до педагогічної діяльності в галузі музичного мистецтва. Реалізацією так діяльності саме і є вивчення

дисципліни „Методика викладання спеціальних дисциплін”, у межах якої повинні бути засвоєні знання та уміння, що дозволяють *науково обґрунтовано* здійснити виконавську та педагогічну діяльність майбутніх фахівців. Тому цій дисципліні відводиться ключова роль у формуванні логічного мислення здобувачів вищої освіти, уміння оперувати одержаними знаннями при підготовці до майбутньої роботи у сфері музичної педагогіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**:

- термінологічну систему, що склалася в мистецтвознавстві та музичній естетиці в різних теоріях інструментального виконавства;
- сутність найвагоміших теорій звукоутворення на інструменті та провідних наукових досягнень у теорії виконавства;
- основні сучасні наукові дані та наукові результати в галузі акустики музичних інструментів;
- сучасний стан методології в галузі інструментального мистецтва;
- поняття про музикальність, музичні та професійні здібності;
- фізичні властивості звуку та його музикознавчі характеристики;
- поняття «постановка виконавського апарату», історію її розвитку на різних музичних інструментах та критерії постановки виконавського апарату;
- аплікатурні особливості під час гри на різних музичних інструментах;
- структуру артикуляційних сполук виконавця-інструменталіста;
- поняття про штрихи та еволюцію штрихової культури на музичних інструментах;
- музично-педагогічний (навчально-тренувальний та художній або концертний) репертуар, його класифікацію

уміти:

- виконати історико-критичний аналіз термінологічної системи, що склалася в мистецтвознавстві та музичній естетиці інструментального мистецтва;
- самостійно та вільно орієнтуватися в методико-теоретичних положеннях музичного мистецтва;
- застосовувати базові знання з теоретичних основ виконавської практики щодо провідних питань виконавського мистецтва;
- вивчати та накопичувати досвід провідних педагогів, передових методик виховання професіональних виконавців, що використовуються фахівцями в різних країнах на практиці;
- використовувати у своїй виконавській практиці основні принципи професійної підготовки;
- досліджувати творчість видатних виконавців;
- застосовувати базові термінологічні системи методико-теоретичної сфери інструментального мистецтва.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на

формування загальних компетентностей:

- **ЗК2.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **ЗК3.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК5.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК6.** Навички міжособистісної взаємодії.
- **ЗК7.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК8.** Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- **ЗК9.** Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- **ЗК12.** Здатність працювати автономно.
- **ЗК13.** Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
- **ЗК14.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК17.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальних (фахових):

- **СК3.** Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- **СК4.** Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.
- **СК5.** Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- **СК6.** Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- **СК7.** Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання в практичній діяльності.
- **СК9.** Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
- **СК10.** Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- **СК11.** Здатність оперувати професійною термінологією.

- **СК12.** Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.
- **СК13.** Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- **СК14.** Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
- **СК17.** Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.
- **СК18.** Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

Програмні результати навчання.

У результаті навчання здобувач освіти повинен:

- **ПРН3.** Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
- **ПРН4.** Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
- **ПРН8.** Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.
- **ПРН12.** Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
- **ПРН13.** Уміти здійснювати педагогічну діяльність.
- **ПРН14.** Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті/вокалу /диригування/виконавської майстерності теорії, історії музики/композиції.
- **ПРН15.** Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.
- **ПРН17.** Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.

Перелік тем

Тема 1. Музичні здібності. Види музичного слуху, почуття ритму, музична пам'ять.

Тема 2. Загальні питання постановки.

Тема 3. Постановка як процес. Визначення понять. Типові приклади нерациональної постановки.

Тема 4. Поняття індивідуальної постановки.

Тема 5. Особливості та основні закономірності постановки виконавського апарату.

Тема 6. Основи аплікатури. Аплікатура як засіб виразності.

Тема 7. Артикуляція. Штрихи та динаміка.

Тема 8. Характерні прийоми звукоутворення. Послідовність вивчення прийомів гри.

Тема 9. Динаміка й музична виразність. Поняття про основні динамічні барви та відтінки. Динамічний план твору.

Тема 10. Фразування та агогіка.

Тема 11. Особливості роботи над музичним твором.

Тема 12. Етапи роботи над музичним твором.

Тема 13. Ритм, метр та їх зв'язок. Робота над ритмом. Значення та роль метричних акцентів.

Тема 14. Темп, його роль у музичному творі.

Тема 15. Методика проведення уроку. Деякі особливості організації навчальних занять.

Тема 16. Методичний аналіз музичного твору як творчий процес.

Тема 17. Загальне ознайомлення із твором, відомості про автора, визначення жанру та стилю.

Тема 18. Основа читання з аркуша. Розподіл уваги.

Тема 19. Концертний виступ, умови успішного виконання. Сценічне хвилювання.

Форми та технології навчання

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують аудиторні заняття (лекції та семінарські заняття). У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують запропоновані завдання, опрацьовують відеозаписи майстер-класів та семінарів провідних педагогів в галузі музичного мистецтва, беруть участь у методичних семінарах, майстер-класах, відвідують заняття досвідчених педагогів, аналізують науково-методичну літературу сучасного процесу мистецької педагогіки тощо.

Навчальні ресурси

Для забезпечення освітнього процесу використовується фонд бібліотеки ХНУМ імені І.П. Котляревського, аудіо та відео записи, методична література. Безкоштовні інтернет ресурси та платформи. Додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License.

Система оцінювання

Шкала оцінювання: національна та ECTS.

Кількість балів	Національна шкала	ECTS шкала
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D

60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно	FX
1–34	Незадовільно	F

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.

90–100 балів. Здобувач освіти має ґрунтовні знання щодо методики навчання, володіє спеціальною термінологією, демонструє широку ерудицію, достатній загальний культурно-освітній рівень.

82–89 балів. Здобувач освіти володіє комплексом знань, але припускається однієї неточності у відповіді, відповіді неповні, недостатньо переконливі; не відповідає на два питання; припускається неточностей у під час відповіді або не може поєднувати знання з практичними навичками, наприклад, із виконавської техніки.

75–81 балів. Відповіді неповні, недостатньо переконливі; здобувач не відповідає на два питання; припускається неточностей у знаннях термінології або не може поєднувати знання з практичними навичками.

64–74 балів. Відповіді не точні, низький рівень знання термінології та науково-понятійного спектру, відповіді не повні і недостатньо переконливі.

60–63 балів. Здобувач не може відповісти правильно на 2 питання, припускається неточностей у відповідях, немає чіткої вибудови структури відповіді та розвитку думки.

35–59 балів. Правильна одна відповідь.

1–34 балів. Жодної правильної відповіді. Рівень знань здобувача не відповідає вимогам ЗВО.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися здобувачам освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, майстер-класів тощо.

Політика дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам «Положення ХНУМ імені І.П. Котляревського про академічну доброчесність» та «Кодексу академічної доброчесності ХНУМ імені І.П. Котляревського».

Рекомендовані джерела

1. Гишка І. Теорія і методика постановки виконавського апарату трубача / І. Гишка; О. Горман. – Львів : Акад. сухопут. військ, 2013. – 108 с.

2. Гладких А. Методика навчання гри на духових інструментах / А. Гладких. – Харків : ХДАК, 2008. – 106 с.
3. Гладких А. Формування професіонального виконавства на духових інструментах / А. Гладких. – Харків : ХДАК, 2008. – 115 с.
4. Марценюк Г. Методика оволодіння мистецтвом гри на тромбоні / Г. Марценюк. – Київ : Інформаційно-аналітичне агентство, 2007. – 351 с.
5. Луценко І.О. Методика викладання фахової методичної дисципліни як система підготовки майбутніх вихователів до реалізації особистісно-орієнтованого підходу. Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). №2. Бердянськ: БДПУ, 2005. С. 123-131.
6. Міхеєв Б. Акустичні закономірності звукоутворення на домрі. Харків : ОНМЦ, 2002. 89 с.
7. Москаленко В. Г. Про два підходи до аналізу музичних творів. Наук. вісн. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. К., 2003. Вип. 29. С. 132—137.
8. Музична естрада та джаз: бібліографічний покажчик/ автор-уклад. В. Откидач. – Харків :Лідер, 2022. – 229 с.
9. Наймушина Ю., Плохотнюк О. Основи теорії і методики навчання гри на флейті / Ю. Наймушина, О. Плохотнюк. – Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2011. – 147 с.
10. Посвалюк В. Теорія і методика виконавства на трубі / В. Посвалюк. – Київ : НМАУ ім. П. Чайковського, 2010. – 162 с.
11. Филипчук М. Основи методики роботи з естрадним оркестром / М. Филипчук. – Острог ; Рівне : Б.в., 2008. 184 с.